

N:o 14.

Ank. till Riksd. kansli den 27 febr. 1891, kl. 12 midd.

*Lagutskottets utlåtande, i anledning af väckt motion om ändring af
1 kap. 6 § giftermålsbalken.*

Från Första Kammaren har lagutskottet fått emottaga en inom nämnda kammare af herr *F. T. Borg* väckt motion, n:o 11, så lydande:

1 kap. 6 § giftermålsbalken föreskrifver, att »man eller qvinna må ej förr i äktenskap träda, än han hafver fyllt tjuguet år och hon femton, utan Konungen pröfvar skäligen att lof dertill gifva».

Vid sistlidne riksdag väckte jag förslag om sådan ändring häruti, att qvinna — liksom förut man — icke utan Konungens tillstånd skulle få träda i äktenskap före uppnådd myndig ålder, eller tjuguet år. Förslaget vann ej Riksdagens bifall, men dess grundtanke rönt ett sådant erkännande, att ej mindre än 116 medlemmar af båda kamrarne yrkade återremiss för ny behandling af frågan, hvarjemte jag af många bland riksdagens ledamöter uppmanats att, under något modifierad form, åter draga frågan under Riksdagens pröfning.

Ehuru fortfarande lika viss, att de mest gynsamma följder så väl för samhället som för den enskilde så väl i fysiskt som i ekonomiskt och sedligt afseende kunna väntas, när steget en gång tages fullt ut, är det dock sannolikt välbetänkt, att den allmänna opinionen mera förberedes härför. Då vid frågans behandling i kamrarne meningarna tycktes vara temligen odelade om att kvinnans äktenskap före fylda aderton år vore

skadligt och borde förbjudas, har jag deri trott mig böra se en finger-visning och stanna vid nämnda åldersgräns.

Grunderna för min uppfattning af frågan finnas utförligt angifna i Första Kammarens protokoll af den 12 mars 1890. Konklusionen deraf torde kunna sammanfattas sålunda:

alldenstund äktenskap, ingångna i åldern före 18 år, ej blott hos de civiliserade nationerna i allmänhet, utan särskildt hos vårt folk visat sig högligen menliga så väl för makans och moderns sundhet som ock för afkommans kroppsliga och andliga beskaffenhet och utveckling, en erfarenhet som vetenskapen till fullo bestyrkt;

alldenstund de dessutom icke gerna böra ingås, innan qvinnan hunnit den förståndsutveckling, som tillåter henne att rätt fatta vigten af det steg, hon går att taga, eller iakttaga nödig förtänksamhet vid det för hela lifvets väl eller ve afgörande valet af make;

alldenstund hon vid så unga år som före 18 saknar nästan all lifserfarenhet och så väl i förvaltningen af familjens inre hushållning som i fråga om barnuppfostran vanligen är nära nog blotta barnet;

alldenstund möjliga olägenheter vid åldersgränsens uppflyttning från 15 till 18 år undvikas derigenom, att lagens lydelse framgent som förut medgifver att i trängande fall söka kungligt tillstånd till giftermål, och ansökningar derom sannolikt skola minskas i antal, i samma mån medvetandet om förtidiga äktenskaps skadlighet vaknar, och dylika ansökningar i regeln afslås;

alldenstund slutligen ingen annan ändring i lagen alltså visar sig för ändamålet nödig, tillåter jag mig föreslå,

att i giftermålsbalkens 1 kap. 6 § ordet *femton* utbytes mot *aderton*.

Det lär knappast kunna förnekas, att de af motionären åberopade skäl tala för ett framflyttande af den ålder, vid hvilken svensk qvinna enligt lag må tillåtas att ingå äktenskap. Att rätt bestämman den plats på åldersskalan, der en sålunda framflyttad åldersgräns bör förläggas, är emellertid för lagstiftaren en vanskelig uppgift, som följaktligen bör behandlas med synnerlig omsorg och varsamhet. Under åberopande af flere framstående vetenskapsmäns uttalanden om skadligheten af för tidigt ingångna äktenskap, och särskildt i fråga om

vårt land hänvisande till den sena utveckling, som här i allmänhet eger rum, har motionären föreslagit 18 år såsom den ålder, före hvars uppnående lagen icke borde tillåta qvinna att träda i äktenskap.

Utskottet vill icke bestämdt förneka, att den sålunda föreslagna åldersgränsen kan vara lämplig, men anser sig dock böra fästa uppmärksamhet derå, att goda skäl äfven tala för att stanna vid en lägre ålderssiffra. Såsom utskottet i sitt vid sistlidne riksdag afgifna utlåtande framhöll, torde de flesta qvinnor i vårt land vid 17—20 års ålder uppnå den utveckling, att de skäl motionären anført icke med fog kunna åberopas mot deras inträde i äktenskapet. I Norge och Danmark är qvinnans äktenskapsålder 16 år, och en liknande bestämmelse, hemtad från civillagen den 6 februari 1875, återfinnes i 1888 års förslag till »borgerlig lagbok» för hela tyska riket. Code civil bestämmer en ålder af 15 år. Utskottet bör vidare erinra om den uti nämnda utlåtande intagna öfversigt, hemtad ur den officiella befolkningsstatistiken och utvisande för tioårsperioden 1878—1887 dels antalet qvinnor i hela riket, som för hvarje af åren under nämnda period första gången trädt i gifte, dels ock huru stor del af nämnda antal, som belöper på hvarje särskild åldersklass af dem, hvilka det i anledning af förevarande motion är af intresse att taga hänsyn till, eller åldersklasserna 15—16, 16—17, 17—18 och 18—19. I denna del har öfversigten följande lydelse:

	15—16	16—17	17—18	18—19
1878	7	48	182	498
1879	14	45	157	462
1880	19	63	226	620
1881	17	79	241	621
1882	7	71	252	581
1883	15	71	243	582
1884	16	60	218	645
1885	10	58	208	620
1886	10	74	215	551
1887	5	66	223	539

Häraf framgår, hurusom antalet ingångna äktenskap i åldersklassen 17—18 är rätt stort och, jemfördt med antalet äktenskap ingångna i åldersklassen 16—17, företer en märklig stegring, relativt större än

den ökning åldersklassen 18—19 framvisar i förhållande till först nämnda klass. Om nu åldersgränsen uppflyttades till 18 år, och rätten att söka dispens fortfarande finge tillgodonjutas, synes fara värdt, att Kongl. Maj:t komme att årligen betungas med pröfning af ett antal dylika ansökningar, hvilket måhända skulle närma sig antalet af de fall, då äktenskap nu ingås af kvinnor, som ej uppnått 18 år, och sålunda varda rätt betydligt. I likhet med lagutskottet vid sistlidne riksdag vill utskottet jemväl nu erinra, hurusom en dylik pröfning är af en ytterst grannlaga och vansklig natur, samt hvilket obehag det onekligen medför för kvinnan och hennes närmaste att åt så ömtåliga och rent personliga förhållanden, som här skulle ifrågakomma, nödgas gifva den offentlighet, som måste vara förbunden med dispensansökningen och ännu mera med anskaffandet af de för densammas pröfningar erforderliga upplysningar.

Emellertid anser utskottet nödigt, att en lagstiftningsåtgärd i ämnet föregås af omsorgsfull utredning rörande alla de omständigheter, till hvilka för frågans bästa lösning måste tagas hänsyn, och då det icke låter sig göra för utskottet att under tiden för riksdagens sammanvaro inhemta de för en sådan utredning erforderliga upplysningar och ytteranden, hemställer utskottet,

att Riksdagen, i anledning af motionen, vill i skrifvelse till Kongl. Maj:t anhålla, att Kongl. Maj:t täcktes låta verkställa utredning rörande de omständigheter, som inverka på bedömandet af frågan om framflyttande af den i 1 kap. 6 § giftermålsbalken för kvinna stadgade åldersgräns, samt derefter för Riksdagen framlägga det förslag i sådant hänseende, hvartill utredningen kan föranleda.

Stockholm den 27 februari 1891.

På lagutskottets vägnar:

C. A. Sjöcrona.
